

Kazatel: Josef Hurta

Písně: 33, 255, 1 – 4 v., 256, 342

Čtení: J 8, 31 – 47

Text: J 8, 48 – 59

Židé mu odpověděli: "Neřekli jsme správně, že jsi Samařan a jsi posedlý zlým duchem?" Ježíš odpověděl: "Nejsem posedlý, ale vzdávám čest svému Otci, vy však mi čest upíráte. Já sám nebledám svou slávu. Jest, kdo ji pro mne hledá, a ten soudí. Amen, amen, pravím vám, kdo zachovává mé slovo, nezemře navěky." Židé mu řekli: "Teď jsme poznali, že jsi posedlý! Umřel Abraham, stejně i proroci, a ty pravíš: Kdo zachovává mé slovo, neokusí smrti navěky." Jsi snad větší, než náš otec Abraham, který umřel? Také proroci umřeli. Co ze sebe děláš?" Ježíš odpověděl: "Kdybych oslavoval sám sebe, má sláva by nic nebyla. Mne oslavuje můj Otec, o němž vy říkáte, že je to váš Bůh. Vy jste ho nepoznali, ale já ho znám. Kdybych řekl, že ho neznám, budu lhář jako vy. Ale znám ho a jeho slovo zachovávám. Váš otec Abraham zajašal, že spatří můj den; spatřil jej a zarádoval se." Židé mu řekli: "Ještě ti není padesát a viděl jsi Abrahama?" Ježíš jim odpověděl: "Amen, amen, pravím vám, dříve než se Abraham narodil, já jsem." Tu se chopili kamenů a chtěli je po něm házet. Ježíš se však ukryl v zástupu a vyšel z chrámu.

„Váš otec je ďábel“, řekne Ježíš posluchačům přímo do očí. Nebo také: „Vy z Boha nejste. Vy jste ho nepoznali. Jste lháři.“ Jak bychom takovou diskusi s Ježíšem snášeli my? Zcela chápu, proč Židé na Ježíšova slova reagují: „Neřekli jsme správně, že jsi Samařan a jsi posedlý zlým duchem?“ My jsme na to také hodně citliví, když by nás někdo osočil, že z Boha nejsme a že jsme z ďábla. Ovšem když to říká Ježíš... ale ten by to přece nikdy neřekl!

Na co tím chci upozornit? Nečtěme ten text jako distancování pozorovatelé, kteří se zpovzdálí škodolibě smějí, jak to Ježíš těm nekřesťanům natřel. Zkusme aspoň na chvíli být sami těmi Ježíšovými oponenty. Vždyť nám by Ježíšova slova stejně hnula žlučí jako jim. My bychom, možná neargumentovali jako židé, že náš otec je Abraham. Ale schválně, na co nebo na koho bychom se odvolávali my? Co je pro nás takovou nezpochybnitelnou jistotou, na kterou nám nikdo nesmí sáhnout?

Hlavně se ale ptejme, co tím chce říci Ježíš. To nejdůležitější zpravidla uvozuje dvojitém amen. „Amen, amen, pravím vám, kdo zachovává mé slovo, nezemře navěky.“ To amen znamená, že to, co teď Ježíš řekne, za tím si stojí, protože tak to prostě je. A sice, že ten, kdo zachovává jeho slovo, nezemře navěky. Jeho posluchači si zřejmě v duchu pomyslí: že by Ježíšovo slovo mělo takovou zvláštní moc? Vždyť vzpomeňte na Abrahama. Ten věřil dokonce slovu samotného Boha. A když mu Bůh řekl: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu“, tak Abraham bez výhrad poslechl. Ale ani pak se nestal nesmrtelným. Zemřel podobně jako proroci. A oni také zachovávali Boží slovo.

‘Slovo’ je v biblickém chápání spojeno s určitou mocí a autoritou. I my to tak vyjadřujeme, když o někom řekneme, že má ve firmě rozhodující slovo, že na jeho slovo lidé dávají, že jeho slovo platí víc než slova jiných. Vyjadřuje se tím pravomoc. A Ježíš jako by tvrdil, že má ve světě takové slovo, před kterým bledne i smrt. Že jeho slovo může člověka zachovat k životu věčnému. Proto se tedy Ježíšovi posluchači ptají: „Jsi snad větší než náš otec Abraham, který umřel? Také proroci umřeli. Co ze sebe děláš?“

Ano, bez víry se Ježíš člověku jeví jako přehnaně sebevědomý a domýšlivý jedinec, který oslavuje sám sebe. My samozřejmě víme, že Ježíšovo sebehodnocení je napsáno evangelistou z povelikonočního úhlu pohledu, a že je teologicky formulováno jako vyznání křesťanské církve. To však nic nemění na faktu, že Ježíš svým vystupováním skutečně vyvolával odpor u mnoha zastánců židovského pravověří.

Ten odpor ale vycházel z jejich nepochopení podobně, jako dnes mají lidé odpor k církvi, protože nám prostě nerozumí. Pro Janův způsob vyprávění je typické, že popisuje různá až komická nedorozumění mezi Ježíšem a lidmi s nimiž se setkává. Evangelista vlastně předjímá námitky čtenářů, aby předešel špatnému chápání Ježíšových slov. Na těchto nedorozuměních se pak čtenáři posunují směrem k lepšímu pochopení toho, co Ježíš říká. Ježíš např. řekne: „Dám ti vodu živou“

a žena odpoví: „Pane, ani vědro nemáš a studna je hluboká.“ A Ježíš pak vysvětlí, jakou vodu myslí. Nebo řekne: „Kdo se nenarodí znovu, nemůže spatřit království nebeské.“ A Nikodém odpoví: „Jak se může člověk znovu narodit, když už je starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit.“ A tak mu Ježíš vysvětlí, jak to s tím znovuzrozením myslí. Nebo jindy Ježíš řekne: „Chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa.“ A židé řeknou: „Jak nám ten člověk může dát k jídlu své tělo? Copak jsme nějakí kanibalové?“ To všechno jsou logické otázky, které by napadly i nás, protože jsme zvyklí uvažovat na přirozené lidské rovině.

Stejně tak v tom dnešním textu dochází k podobnému nedorozumění. Ježíš řekne: Váš otec Abraham zajásal, že spatří můj den; spatřil jej a zaradoval se." A židé se podiví: "Ještě ti není padesát a viděl jsi Abrahama?" Prostě uvažují úplně mimo. Čtenář se tu proto musí zamyslet a vzpomenout si, kdy asi tak mohl Abraham zahlédnout den Kristův, případně, kde se v bibli zaradoval. Zalistuje v knize Genesis, a tam objeví: (Gn 17,15-19) Bůh také Abrahamovi řekl: "Svou ženu nebudeš už nazývat Sáráj, její jméno bude Sára. Požehnám ji a dám ti také z ní syna; požehnám ji a stane se matkou pronárodů a vzejdou z ní králové národů." Tu padl Abraham na tvář, usmál se a v duchu si řekl: „Což se může narodit synu stoletému?“

Abrahamův smích tu sice vyznívá trochu jako trpký úsměv pochybností, ale zejména židovští vykladači chápali tento úsměv také jako projev radosti. A Ježíš, v podání evangelisty Jana, tento Abrahamův radostný pohled směřuje až do své přítomnosti, kdy přišel jako zaslíbený král, Mesiáš.

Evangelista Jan tu jinými slovy vyjadřuje totéž, co napsal už v prologu ke svému evangeliu. Že Ježíš je tu od věků, že on je to věčné stvořitelské slovo, které bylo na počátku u Boha. Zde to Ježíš říká odvážnými slovy: „Amen, amen, pravím vám, dříve než se Abraham narodil, já jsem.“

Nás na tom zarazí nejen to tvrzení, že Ježíš byl už před Abrahamem. Ale na první poslech i ta zvláštní stylistická nelogičnost. Správně by to mělo znít: „Dříve než se Abraham narodil, byl jsem tu já.“ Ale ten přítomný čas „já jsem“ nám tam neseďí. Leda, že by to byl záměr. A on to zřejmě záměr je. Ono „já jsem“ totiž odkazuje k tomu posvátnému „já jsem, který jsem“, tedy ke jménu Jahve, které se židé báli i jen vyslovit. Není divu, že se ihned chopili kamení a chtěli je po Ježíši házet, protože se domnívali, že se tímto způsobem rouhá.

Za celým Janovým vyprávěním je zřetelná touha představit Ježíše jako Krista, jako Mesiáše, jako Božího Syna, Boha v lidském těle. Dnes je tato představa pro mnohé stejně nepřijatelná, jako byla v době Ježíšově. Všimněte si ale, že se Ježíš v Janově podání nesnaží nějak přesvědčit své odpůrce líbivými slovy, nevmlouvá se do přízně svých posluchačů nějakou falešnou pokorou, aby si je naklonil. On je prostě konfrontuje s faktem. A člověk se rozhodne buď uvěřit, že Ježíš Boží Syn je nebo bude věřit, že není. Na světě jsou totiž věřící všichni. Jedni věří, že Bůh je, druzí věří, že není. Obojí je dodnes záležitostí víry. A mezi jednou či druhou vírou volíme i my.

Postní období, v němž se teď nacházíme, nás k tomuto rozhodnutí vybízí. Má nás připravit k závěrečnému velikonočnímu dějství, abychom jako římský setník pod Ježíšovým křížem i my uvěřili a vyznali: „On byl opravdu Boží Syn!“

Modlitba: *Pane Ježíši, otevři naše oči, ať ve tvém kříži poznáme lásku našeho Otce všemohoucího, v něhož věříme.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, modlíme se k tobě za tvou církev, tedy za nás. Dej nám pokoru, vědomí, že nevládneme pravdu, ale že jsme sami tvým vlastnictvím. Prosíme tě, dej nám víru, že jsi opravdu Boží Syn. Dej nám naději života věčného, který je mimo jakékoliv naše chápání. Dej nám lásku, podle níž lidé poznají, že jsme tvoji učedníci. Dej nám radost ne z našeho, ale z tvého vítězství v tomto světě. Modlíme se za naše bližní, zvláště za ty, kteří s námi nesdílí víru v tebe. Požehnej jim jako nám a otevři jim oči pro tvé království. Modlíme se za nemocné, abys byl v jejich trápení s nimi a oni se z tobo mohli těšit. Modlíme se za všelijak trpící, aby jim bylo pomozeno. Modlíme se za ty, kdo strádají hmotně i duchovně, abys naplnil jejich skutečné potřeby. Modlíme se za zvěstování tvého slova, aby nebylo uzavřeno za zdmi kostela jako nějaké tajné učení, ale našlo si cestu mezi lidmi, mohlo znít veřejně a bylo přístupné všem. Prosíme, vyslyš naše prosby za ukončení bojů a válek, dej moudrost státníkům v jejich úsilí o zachování míru. Amen.*